

A Duna Fölfedezése

Antal András Deák

The Water Supply Museum, Archive and Book Collection (Vízügyi Múzeum, Levéltár és Könyvgyűjtemény) published in 2004 the book *A Duna Fölfedezése* by Hungarian historian and cartographer Antal András Deák, curator of the Danube Museum (Duna Múzeum) in Esztergom. The book contains 439 pages; it is A4 format, hardbound and has the ISBN 9632170334 code.

In the preface, written by István Hiller, the minister of Hungarian National Cultural Heritage, it is pointed out that the book deserves recommendation and that the author did a research and wrote a study about the legacy of Luigi Ferdinand Marsigli kept at the Bologna University Library. Marsigli's main task was hydrographic survey and making of the Danube river map.

The book is divided into two main parts. The first part of the book, titled *The Discovery of the Danube* (*A Duna Fölfedezése*) is written in both Hungarian and English. It contains an introduction (*Introductory Thoughts and Acknowledgements*) and three main chapters:

- I. On the road to the Danubius
- II. The Danubius on the way to realisation
- III. Danubius Pannonico-Mysicus, 1726.

In the introduction, Deák points out that the presentation of richness of Marsigli's life is beyond range of this work and that he limited his efforts to the results of the research about Marsigli's Danube monograph *Danubius Pannonico-Mysicus*, published in 6 volumes in Latin, in Haag and Amsterdam in 1726. The monograph is full of interesting maps and plans of Croatian towns, and all of the material comes from time when Marsigli lived and worked in Croatian regions. For the purpose of the monograph, maps were made by Johann Christoph Müller, a cartographer, in Nürnberg from 1702 to 1703, according to Marsigli's instructions.

The author dedicated the first chapter to Marsigli's biography. There, one can find information about his birth, education and a college travel that ended in military service. First he was a soldier, then a military engineer and finally a diplomat. A subchapter then follows, about border of demarcation, in which Deák presented the period after the Karlovci Peace Treaty was concluded in 1699, when Marsigli became the head of the Committee for demarcation with the Ottoman Empire. During that function, Marsigli gathered original material for history of countries of the Danube region. In the subchapter about maps, which are precursors to his Danube maps, he described maps of the borderland containing 39 (41)

sections, maps that are separated from the report and other maps that are kept in Bologna.

At the beginning of second chapter, Deák points out that Marsigli was a skilful organizer in gathering and assorting material for his monograph, as well as for its preparation for publishing. The material found in the book mostly arose from his own experiences, a summary of knowledge gathered from all over Europe. Hungarian, Austrian, Italian, German, Swiss, English and Dutch scientists, artists and publishers helped him with his work. Among scientists in Marsigli's service, Deák indicates Pavao Ritter Vitezović, who helped him with gathering historic information, genealogy, books and documents about Croatia and Slavonia. Next is a chapter about information that was gathered beyond the area of Hungarian Kingdom. Hereafter Deák described changes that were taking place during the preparation of the monograph and at the end about its successful realization.

Deák gave a brief representation and summary of all six volumes of Marsigli's monograph *Danubius Pannonico-Mysicus* in the third chapter. The first volume describes people that live along side the Danube, and he dedicated the most attention to geographic and hydrographical aspects of the area, as well as maps and astronomic measurements. The second volume is very important to archaeologists, and it contains Roman monuments alongside Danube, while the third volume refers to minerals and mineral water in the Danube region. The Danube fish and other animals that live in the water are described in the fourth volume, and birds in the fifth volume. The sixth volume comprises all observations and descriptions that could not be included in the first five volumes.

In the second part of the book, text of the first volume of the monograph *Danubius Pannonico-Mysicus* is given in original Latin (as facsimile minimized to A4 paper format), as well as a translation in Hungarian. That volume contains three parts (geographic, astronomic and hydrographical), and it is accompanied by a map of the Danube *Mappa Generalis in qua Danubii Fl.* in 18 sections in the first part, and in the third part with hydrographical map *Mappa Potamographica in qua Fluvii ac Fluvioli Nominatiores Fere Omnes qui in Monarchia Hungariae ad Danubium...*

Deák's book is a large contribution to history and cartography research of Hungary, Austria, Croatia and other countries of the Danube region. We would like to thank the author for the effort he invested and wish him successful future research.

Ivka Kljajić, Miljenko Lapaine

A Duna Fölfedezése

Antal András Deák

U izdanju Vízügyi Múzeum, Levéltár és Könyvgyűjtemény (Muzej snabdjevanja vodom, Arhiv i zbirka knjiga) objavljena je 2004. godine knjiga *A Duna Fölfedezése*, mađarskog povjesničara i kartografa Antala Andrása Deáka, kustosa u Muzeju Dunava (Duna Múzeum) u Esztergomu. Knjiga ima 439 stranica formata A4, tvrdo je uvezana, nosi oznaku ISBN 9632170334.

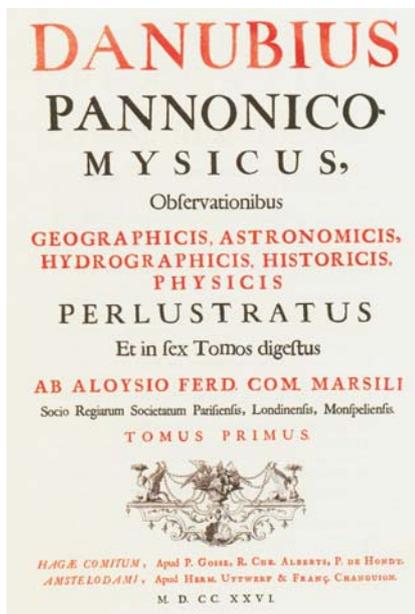
U predgovoru, što ga je napisao István Hiller, ministar Nacionalne kulturne baštine Mađarske, ističe se da knjiga zaslužuje tople preporuke te da je autor istraživao i napisao studiju o ostavštini Luigija Ferdinanda Marsiglija koja se čuva u Sveučilišnoj knjižnici u Bologni. Marsiglijev glavni zadatak bio je hidrografska izmjera i izrada hidrografske karte rijeke Dunava.

Knjiga je podijeljena na dva glavna dijela. Prvi dio knjige s naslovom *A Duna Fölfedezése (The Discovery of the Danube, Otkriće Dunava)* napisan je na mađarskom i engleskom jeziku. Sastoji se od uvoda (*Introductory Thoughts and Acknowledgements*, Uvodna razmišljanja i zahvale), i tri osnovna poglavlja:

- I. Na putu prema Danubiusu
- II. Danubius na putu ostvarenja
- III. Danubius Pannonico-Mysicus, 1726

U uvodu Deák naglašava da je prikaz cijelog bogatstva Marsiglijeva života izvan opsega ovoga djela te da je svoje nastojanje ograničio na rezultate svojih istraživanja u vezi s Marsiglijevom monografijom o Dunavu *Danubius Pannonico-Mysicus*, objavljenom u 6 svezaka, na latinskom jeziku u Hagu i Amsterdamu 1726. godine. Ta je monografija puna zanimljivih karata i planova hrvatskih gradova, a sve to gradivo potječe iz vremena Marsiglijeva boravka i rada u hrvatskim krajevima. Za tu je monografiju karte izradio kartograf Johann Christoph Müller po Marsiglijevim uputama u Nürnbergu 1702-03.

Prvo poglavlje autor je posvetio Marsiglijevoj biografiji. Tu se nalaze podaci o njegovu rođenju, školovanju i studijskom putovanju koje je završilo u vojnoj službi. Najprije je bio kao vojnik, zatim vojni inženjer, te konačno diplomat. Slijedi potpoglavlje o granici razgraničenja u kojem je autor prikazao razdoblje nakon sklopljenog Karlovačkoga mira 1699. kada je Marsigli postao predsjednik povjerenstva za razgraničenje s Osmanskim Carstvom. Pri tom poslu Marsigli je prikupljao izvornu građu za povijest podunavskih zemalja. U potpoglavlju o kartama koje su preteča njegovim

kartama Dunava, opisane su karta graničnog područja od 39 (41) sekcija, karte koje su odvojene od izvješća te druge karte koje se čuvaju u Bologni.

Na početku drugog poglavlja, Deák ističe da je Marsigli bio vješt organizator u prikupljanju i sređivanju materijala za svoju monografiju, kao i za njezinu pripremu za objavljivanje. Materijal koji se nalazi u knjizi većinom je nastao iz njegovih vlastitih iskustava, sažetak znanja prikupljenog u cijeloj Europi. Mađarski, austrijski, talijanski, njemački, švicarski, engleski i nizozemski znanstvenici, umjetnici i izdavači pomagali su mu u radu. Deák među znanstvenike u Marsiglijevoj službi navodi i Pavla Rittera Vitezovića, koji mu je poma-

gao oko prikupljanja povijesnih podataka, genealogije, knjiga i dokumenata o Hrvatskoj i Slavoniji. Slijedi poglavlje o podacima koji su prikupljeni izvan područja Ugarskog Kraljevstva. U nastavku je Deák opisao promjene koje su se zbivale za vrijeme pripremanja monografije i na kraju o njezinoj uspješnoj realizaciji.

Kratki prikaz i sažetak svih šest svezaka Marsiglijeve monografije *Danubius Pannonico-Mysicus* Deák je dao u trećem poglavlju. Prvi svezak opisuje ljude koji žive uz Dunav, a najviše je posvetio geografskim i hidrografske aspektima područja te kartama i astronomskim mjerenjima. Drugi svezak vrlo je važan za arheologe, a sadrži rimske spomenike uz Dunav, dok se treći svezak odnosi na minerale i mineralnu vodu u podunavlju. Ribe Dunava i druge životinje koje žive u vodi opisane su u četvrtom svesku, a ptice u petom svesku. Šesti svezak obuhvaća sva opažanja i opise koji nisu mogli biti uvršteni u prvih pet svezaka.

U drugom dijelu ove knjige, dan je tekst prvoga sveska monografije *Danubius Pannonico-Mysicus* u izvornom latinskom jeziku (kao faksimil smanjen na format A4) i u prijevodu na mađarski jezik. Taj se svezak sastoji od tri dijela (geografskog, astronomskog i hidrografske), a popraćen je u prvom dijelu kartom Dunava *Mappa Generalis in qua Danubii Fl.* u 18 sekcija, a u trećem dijelu hidrografske kartom *Mappa Potamographica in qua Fluvii ac Fluvioli Nominatiores Fere Omnes qui in Monarchia Hungariae ad Danubium...*

Deákova je knjiga veliki doprinos proučavanju povijesti i kartografije Mađarske, Austrije, Hrvatske i drugih podunavskih zemalja. Autoru treba zahvaliti na uloženoj trudu i poželjeti uspješan nastavak istraživanja.

Ivka Kljajić, Miljenko Lapaine